

APSKRIČIŲ VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS Kaunas

Konferencija, skirta miesto architektūros paveldui. Spalio 23 d. apskrities viešosios bibliotekos senieji rūmai svingingai atvėrė duris konferencijos „Kauno architektūros ir spaudos paveldas – kultūros erdvė miesto bendruomenei“ dalyviams. Konferencija buvo skirta architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio suprojektuoto pastato Prekybos, pramonės ir amatų rūmams Kaune 70-mečio jubiliejui paminėti.

Šie rūmai – vienas reikšmingiausių V. Landsbergio-Žemkalnio architektūros darbų – yra vienas iš Kauno apskrities VB pastatų, kuriame šiandien įsikūrę trys skyriai

Vaikų literatūros, Muzikos leidinių bei Senųjų ir retų spaudinių. Pastato projektas, pritaikytas Prekybos, pramonės ir amatų rūmams (PPAR), už funkcionalumą ir architektūrinio sprendimo darną su aplinka įvertintas Darbo žvaigždės pirmojo laipsnio ordinu, skiriamu „Už nuopelnus Lietuvos gerovei“. Pastato eksterjerą ir interjerą, subtiliai naudodami tautodailės motyvus, kartu kūrė garsiausi Lietuvos dailės, vitražo ir skulptūros meistrai: Petras Kalpokas, Stasys Užsinskas, Bronius Pundzius. Rūmų kertinis akmuo buvo iškilmingai pašventintas 1937 m. rugpjūčio 18 d., šeimininkai įsikėlė 1938 m. liepą, o rūmų atidarymo iškilmės įvyko 1939 m. vasario 18 d., kai buvo baigti visi vidaus įrengimo ir puošybos darbai. Vokiečių okupacijos metais kurį laiką čia veikė Generalinio komisaro įstaiga, po to iki karo pabaigos – Lietuvos laikinosios vyriausybės atkurti Prekybos, pramonės ir amatų rūmai, vėliau pavadinti Lietuvos liaudies ūkio sąjunga, dar vėliau pervadinti Lietuvos ūkio rūmais. Po karo 1944 m. rugsėjo 13 d. šie rūmai, kaip vienas gražiausių pastatų Kaune, paskiriami Respublikinei centrinei valstybinei bibliotekai, o 1950 m. rugsėjo 16 d. juose įsteigiama Kauno sritinė biblioteka (nuo 1953 m. – Kauno VB). Valstybinei respublikinei bibliotekai išsikėlus į Vilnių, Kauno viešoji biblioteka perėmė dalį jos fondų ir buvusias patalpas.

Šiandien šie rūmai – Lietuvos Respublikos kultūros paveldo apsaugos objektas, esantis istorinėje Kauno naujamiesčio dalyje. Deja, daugybė čia esančių istoriškai vertingų pastatų yra nenaudojami, nykstantys, o dėl komercinių paskatų vykstantys intensyvūs urbanistiniai pokyčiai miesto kultūrinei bendruomenei kelia susirūpinimą dėl jo architektūrinio savitumo išlaikymo. Konferencijos rengėjai siekė atkreipti šalies bei miesto vykdomosios valdžios institucijų dėmesį į dabartinę šio bibliotekos pastato būklę ir jo renovacijos perspektyvą. Regiono ir miesto kultūros reikmėms naudojamas architektūros paminklas turi išskirtinę reikšmę. Rūmuose saugomas publikuotas kultūros paveldas yra vienintelis tokio pobūdžio apskrityje ir didžiausias tarp visų Lietuvos apskri-

Buvusiuose Prekybos, pramonės ir amatų rūmuose Kaune 1944–1963 m. buvo įsikūrusi dabartinė Nacionalinė biblioteka

čių viešųjų bibliotekų – per 200 000 egzempliorių retų XV–XX a. pradžios leidinių. Čia veikiančią Senųjų spaudinių ekspoziciją per metus aplanko apie 30–40 moksleivių ir studentų grupių, lankytojai supažindinami su pastato architektūra ir istorija, su čia saugomu spaudos paveldu.

Skambant fortepijono muzikai į Senųjų spaudinių ekspozicijos salę susirinko nemažas būrys svečių: Europos Parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis su žmona Gražina Ručyte, rašytojas ir režisierius Vytautas V. Landsbergis, Kauno meras Andrius Kupčinskas, Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius Vytautas Gudaitis, miesto bei verslo įstaigų vadovai, architektai, paveldosaugininkai, buvę bibliotekos darbuotojai ir kt.

Renginyje V.V. Landsbergis pristatė savo dokumentinio filmo „Visa teisybė apie mano tėvą“ fragmentą apie senelį architektą V. Landsbergį-Žemkalnį. Sveikinimo žodį tarė Kauno apskrities VB direktorė Asta Naudžiūnienė, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų prezidentas prof. Mečislovas Rondonas, prisiminimais apie tėvą ir jo projektuotus rūmus pasidalijo prof. V. Landsbergis. Pranešimus skaitė žymūs architektai, menotyrininkai bei KAVB ir PPAR atstovai: architektūros istorikė Jolita Kančienė („Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai – architektūros ir dailės sintezės šedevras“), VIDU Menų fakulteto doc. dr. Rasutė Žukienė – („Dailės kūriniai Prekybos, pramonės ir amatų rūmuose – šalies įvaizdžio dalis“), VGTU Architektūros pagrindų ir teorijos katedros doc. dr. Vytautas Petrušonis („Socialinio solidarumo motyvai architekturo

V. Landsbergio-Žemkalnio kūryboje“), VIDU Užsienio kalbų centro lektorius ir KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyriaus vyr. redaktorius Sigitas Iūžys („Žodis ir forma: erdvės modifikacija. Biblioteka Prekybos, pramonės ir amatų rūmuose“), Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų generalinis direktorius dr. Vytautas Šileikis („Verslo bendruomenė vakar, šiandien, rytoj“).

Konferencijos pabaigoje svečiai turėjo galimybę pabendrauti prie vyno taurės bei apžiūrėti šiam jubiliejui parengtas parodas: „Kauno apskrities viešoji biblioteka senuosiuose rūmuose K. Donelaičio g. 8“, „Prekybos, pramonės ir amatų rūmų projektavimas ir statyba“, „Prekybos, pramonės ir amatų rūmų veikla“. Išsamiau su senųjų bibliotekos rūmų statybos istorija, architektūra, išlikusiu interjeru galima susipažinti Senųjų ir retų spaudinių skyriaus interneto svetainėje: http://knyga.kyb.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=247.

Renginio fotonuotraukos – KAVB svetainėje: http://renginiai.kyb.lt/view_album.php?set_albumName=Kult%FBros-rengini%FB8-ir-leidybos-grup%FB.

Ramunė Dambrauskienė